

BIRHER NÁNDOR KÖSZÖNTŐJE

Manapság, a modern világban úgy tűnik, az emberek véletlenszerűen találkoznak egy-egy projektfeladatban, a könnyen változtatható munkahelyeken. Nem is találkozások ezek, inkább csak összefutások. Pedig a valóság az, hogy sokkal erősebben vagyunk egymásra utalva. Az igazán értékes eredmények történelmi mértékű időbeli, és identitást alakító térbeli kapcsolatokra épülnek. Akik itt vagyunk, van bennünk valami eredendően közös. Tudjuk, hogy mit jelent Róma, mit jelent Pannonhalma, mit jelent tanárnak lenni, vagy mesterekre odafigyelni.

Igaz, hogy minden valóságos élet találkozás. De talán még inkább igaz, hogy minden hiteles találkozásunk forrása az ősök tekintélyként való tisztelete.

Tudománymetriai szempontból az évfordulós kötetek a legértéktelegebbek. Emberileg viszont a legfontosabbak. Igaz ez különösen most, amikor már egyre inkább gépesített tudományos-szöveggyártás folyik. Solymosi tanár úr ezt a paradoxont kiválóan kezelte, amikor azt tanácsolta a tanítványainak, hogy szerkesztőként mutassák meg, mit is tanultak a mesterüktől. Ebből született egy kiváló, hiánypótló, több szakma számára igazán jelentős, küllemre pedig kívánatos kötet, „Tanulmányok a Magyar Királyság középkori történetéhez” címmel, Bárány Attila, Dreska Gábor, Gulyás László Szabolcs, Novák Ádám, Szovák Kornél szerkesztésében. És ebből a kezdeményezésből lett ez a mai nagyszabású, szeretetteljes találkozás is. Itt és most.

A kötetet nemrég kaptam meg, éppen csak bele tudtam olvasni, de nyugodtan hivatkozom Szókratész állítólagos szavait Hérakleitoszsal kapcsolatban: „Amit meg lehet belőle érteni, az rendkívüli, amiből arra következtek, hogy a többi része is ilyen, de hogy mélyre jusson az ember, déloszi bűvárnak kell lennie. Abban is biztos vagyok, hogy ez a bűvárnak mindnyájuk számára igazi örömet fog jelenteni, akár a gazdaságtörténet, nyelvtörténet, jogtörténet vagy éppen az egyháztörténet területén.

Több mint 10 éve, 2014-ben 63 pályatárs, tanítvány és szakmabeli tisztelgett Solymosi László 70. születésnapján munkássága előtt, akik már akkor is a szakma legelismertebb hazai kutatói voltak. Az akkori jubileumi kötetet három egyetem együttműködésével sikerült kiadni. A Debreceni Egyetem, az ELTE és a Pázmány vállalkoztak, a szerkesztésre és járultak hozzá az MTA támogatását kiegészítve a kötetek kiadásához szükséges gazdasági alaphoz. És ez így történt most is.

Solymosi professzor mindhárom említett egyetemnek - hosszabb-rövidebb ideig - egyetemi tanára volt.

Miután a Történettudományi Intézetből távozott, a Debreceni Egyetemen kezdett oktatómunkába 1992-től, de már a következő évtől a Pázmányon is hallgathatták a történelem szakos hallgatók, (korábban nem is nagyon lehetett volna, hiszen 1992-ben alakult a kar/egyetem) 2002 óta pedig az ELTE bölcsészkarán lett professzor.

Mint katolikus tudós a Pázmányra már 1992-ben meghívást kapott főállású oktatónak is, azonban Debrecenbe vonzotta a nagy nevű Szabó István szellemi hagyatéka és egykori tanszéke. Hogy a Pázmányról sem mondott le, többek között mély keresztény-katolikus meggyőződésének, de annak is köszönhető, hogy bizalmat szavazott a nagy kísérletnek, és azon Pázmányos munkatársainak, akik egykori tanítványként mesterüknek vallották, és támogatását kérték.

Talán az sem volt utolsó a szempontok sorában, hogy Solymosi professzor kutatásainak egyik meghatározó területe az egyháztörténet volt – 2014-ben Fraknói Vilmos-díjban részesült –, és az

a remény élt benne, hogy a katolikus egyháztörténet kutatása az egyetemünkön fellendül majd, és ott veszi fel az intézmény a fonalat, ahol valaha a Regnum évkönyv körül csoportosult katolikus történetírók kénytelenségből letenni kényszerültek.

Személyes első közös élményünk is ide kötődik, amikor első dékáni évemben, a Központi Szeminárium épületében, egy nyilvános előadáson szembesített vele professzor úr [*ti. a CVH I/22 bemutatóján, 2022. decemberben*], hogy ez a célkitűzés még nem valósult meg. Bízom benne azonban, hogy lassanként tudunk előre haladni. De lépünk még vissza a múltba.

1993-ban a Ménesi úton indultak Pázmányos előadásai és szemináriumai, és már a Piliscsabai kampuszon fejeződtek be 1997-ben, amikor a Széchenyi Professzori Ösztöndíj szólította el tőlünk. Kapcsolatai azonban nem szakadtak meg a Pázmánnyal, továbbra is vállalt külső témavezetést, és ahol csak tudta, támogatta intézményünket. Többek között sokat tett a csak akadozva induló doktori képzések miatt annak érdekében, hogy volt Pázmányos fiatal munkatársai és tanítványai Debrecenben szerezzék meg a PhD-fokozatot, és általában is figyelemmel kísérte pályájukat és munkásságukat. A Pázmányon közkedvelt oktató volt, vitte a hátán az évfolyamelőadásokat, nagy létszámban jártak hozzá hallgatóink szemináriumokra. Sokat tett a középkori iskola felépítésének érdekében, ahol Kubinyi Andrással, Engel Pállal és más kiemelkedő mediévistákkal éles szemmel választották ki a jövő kutatonemzedékének tagjait: közülük ketten is időközben az MTA doktori lettek (Neumann Tibor, C. Tóth Norbert – első fecskék az egyetemről), mindnyájan hálával és örömmel gondolnak a piliscsabai évekre és Solymosi tanár úr megértő szigorára.

A középkori tanszéket vezetőként is segítette, nagy jelentőségű oktatási anyagokat állított össze a középkortörténet hallgatóinak (ez akkoriban egy egész éves kurrikulumot jelentett). Az akadémiai levelező (2010), majd rendes tagság (2014) elnyerését követően is odafigyelt egykori munkahelyére, és ahol csak tudta előmozdította a körülményeit.

Solymosi tanár úrnak ma is aktív a kapcsolata a Pázmánnyal. Ezért személyesen is hálás vagyok neki. Segítsége mindig egyértelmű, aszertív, ahogy manapság mondják. A világossága iránymutató. Tanár úr aktívan van jelen a nagyon nagy sikerű *Latinitas Hungarica* és a Középkori Esték programjainkon, a Fraknoi kutatócsoport folyóméterekben is kifejezhető nemzetközileg elismert tudományos eredményei sem jöhetnek létre nélküle. Az eredmények disszeminációjában szintén aktívan vesz részt. Ahogy említettem, össze vagyunk kötve, túl a pillanatokon, túl a személyes találkozásokon. Mi mindannyian össze vagyunk kötve Solymosi tanár úrral is. Vagy, hogy költőibb legyek és a modern metaforát hivatkozzam, közösen építjük a katedrális. Személy szerint nem tudok elvonatkoztatni attól sem, hogy Solymosi László Veszprémben született, fiatalkori élményei és erős lokálpatrióta érzelmei érdeklődését is nagyban meghatározta professzor úr veszprémi léte- ahogy az enyémet is. Veszprém fontossága ugyanúgy kitűnik a kötetből, mint Pannonhalmáé, a bencés tradícióé. A bencés diák szíve is megdobban, amikor ugyanezen kötetben több olyan tanulmányra is rábukkan, melyek a bencés szerzetesség és írásbeliség középkori hazai világával és viszonyaival foglalkoznak. Talán emögött személyes körülmények is felsejlenek, baráti kapcsolatai Csóka Gáspár rendi levéltárossal és más szerzetesekkel a régi és az új iskolából (*Alte Schule* – mondja a német). Gáspár atya sokunk számára origó, viszonypont. A levéltár, a templom, az iskola és a szív metszéspontja.

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem és a Bölcsész- és Társadalomtudományi Kara hálás egykori (és jelenlegi) oktatójának és tanárának. Külön köszönöm a bátorító szavakat, amelyeknek megvalósítása ugyan időbe telik, de az még bőven van, hiszen jószívvel és szeretettel kívánhatom: *bis Hundertundzwanzig*.